

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ УРЕДБЕ

Ова уредба доноси се на основу члана 37. став 6. Закона о уређењу тржишта пољопривредних производа („Службени гласник РС”, број 67/21) и члана 42. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон).

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ УРЕДБЕ

Воће се у Републици Србији производи на површини од нешто више од 190 хиљада хектара, уз производњу од око 1,5 милиона тона. Поред шљиве која заузима највеће површине у Републици Србији веома су заступљени и засади малине и вишње.

Табела 1: Основни производни показатељи сектора воћа и поврћа, 2018-2022.

	2018	2019	2020	2021	2022
Површина (000 ha)					
Јабуре	25,9	26,1	26,4	27,0	27,2
Вишње	18,8	19,1	19,6	19,5	19,9
Шљиве	72,2	72,3	73,0	72,6	72,3
Малине	22,6	23,2	24,0	20,8	19,7
Грожђе	20,3	20,5	19,8	20,1	20,0
Кромпир (рани и касни)	28,2	34,1	29,7	26,4	24,9
Паприка	12,0	10,1	10,0	10,3	10,2
Пасуљ	9,1	9,1	8,5	8,0	8,6
Принос (t/ha)					
Јабуре	17,8	19,1	18,6	19,0	17,8
Вишње	6,8	5,1	8,5	7,9	8,3
Шљиве	6,0	7,7	8,0	6,0	6,7
Малине	5,6	5,2	4,9	5,3	5,9
Грожђе	7,4	8,0	8,0	7,7	8,1
Кромпир (рани и касни)	17,3	20,6	22,4	23,3	21,1
Паприка	11,2	11,7	10,7	14,4	14,1
Пасуљ	1,2	1,0	1,1	1,1	1,0
Производња (000 t)					
Јабуре	460,4	499,6	489,4	513,2	486,2
Вишње	128,0	97,0	165,7	155,1	164,4
Шљиве	430,2	558,9	582,5	412,8	488,6
Малине	127,0	120,1	118,7	110,6	116,1
Грожђе	149,5	163,5	160,3	155,7	162,5
Кромпир (рани и касни)	487,9	702,1	664,9	613,8	523,8
Паприка	135,1	118,3	106,6	147,7	144,1
Пасуљ	11,1	9,0	9,2	9,0	8,0

Извор: РЗС

Највеће површине под малином налазе се у Западној Србији, односно Златиборском и Моравичком округу (Ариље, Ивањица, Лучани, Чачак, Пожега, Ужице, Пријепоље, Сјеница), затим северо-западна Србија, тј Мачвански и Колубарски округ (Ваљево, Шабац, Осечина, Љубовија), и све веће површине у југосточном делу Србије, тј. Расинском и Јабланичком округу (Брус, Александровац, Куршумлија, Лесковац, Владичин Хан).

У последњих пар година дошло је до повећања површина под малином у Србији услед интензивног повећања нових засада са новим вишерађајућим, двородним сортама малине и у крајевима где се традиционално малина до сада није гајила – у Војводини.

У 2022. години извезено је 68.751 тона малине, при чему је вредности извоза износила око 359,6 милиона евра, што представља пад од 2% у односу на претходну 2021. годину. Малина се традиционално извози у смрзнутом стању (скоро 98% извоза наше малине представља смрзнута малина). Иначе, замрзнута малина је годинама у назад међу водећим производима у извозу Републике Србије. Највеће количине извозе се у земље Европске уније – 77% и то у: Немачку, Француску, Белгију, Аустрију, Шведску, Холандију, Пољску итд при чему се 50% укупног извоза малине пласира на тржишта Немачке и Француске. Поред Европске уније малина се извози и на тржишта САД, Велике Британије, Канаде, Швајцарске, Руске Федерације итд.

Вредносно учешће малине у укупном извозу воћа - У односу на укупан извоз воћа у 2022. години, који је износио 848,2 милиона евра, малина је учествовала са 42,4% .

Табела 2 – Учешће извоза малине у укупном извозу воћа изражено у милионима евра:

Година	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Укупно воће	583,2	492,9	543,3	644,6	824,1	848,2
Малине	214,1	194,1	215,6	261,6	367,2	359,6
Учешће у %	36,7	39,4	39,7	40,6	44,6	42,4

Извор: РЗС

Вишња се традиционално узгаја у Републици Србији, чему у прилог иде и то да се Република Србија налази на четвртом месту у Европи по површинама под вишњом. Највеће површине под вишњом се налазе на југу Србије, у Нишавском, Јабланичком и Топличком округу, а нешто мање у региону Града Београда, Подунавском и Зајечарском округу.

Као и код малине, према подацима Републичког завода за статистику површине под вишњом расту из године у годину, углавном се гаји облачинска вишња, која је намењена замрзавању или различитим видовима прераде.

Табела 3 – Учешће извоза вишње у укупном извозу воћа изражено у милионима евра:

Година	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Укупно воће	583,2	492,9	543,3	644,6	824,1	848,2
Вишње	62,5	45,9	42,9	40,7	40,5	59,7
Учешће у %	10,7	9,3	7,9	6,3	4,9	7,0

Извор: РЗС

У 2022. години засади вишње заузимали су површину од 19.875 хектара, са оствареним просечним приносом од 8,3 тона по хектару тако да је у 2022. години укупно произведено 164.446 тона вишње, што је за 6% више у односу на претходну 2021. годину.

Укупан извоз вишње у 2022. години је износио 44.474 тона, што представља повећање од 15% у односу на претходну 2021. годину, при чему је остварена вредност извоза од скоро 59,7 милиона евра. У извозу је, традиционално, најзаступљенија смрзнута вишња са учешћем од 78,5% у 2022. години. Вредносно учешће вишње у укупном извозу воћа је 7,03%. Вишња се највише извози у земље Европске уније (21.652 тоне) и то највише у Немачку, док се од осталих тржишта највише извози у Руску федерацију (18.960 тона).

Проблем са малином и вишњом рода 2022. године настао је због превисоке цене коју су диктирали извозници, вођени добром зарадом током 2021. коју је обележила пандемија COVID – 19. У том периоду малина, али и вишња била је веома тражена и скупа роба у целом свету због свог лековитог својства собзиром да је богато антиоксидансима и витамином С.

На почетку прошлогодишње сезоне цена је била задовољавајућа, међутим, како је берба малине и вишње одмицала, мењали су се и услови понуде и потражње на светском тржишту. Услед економске кризе која је диктирала честе промене правила на тржишту Европске уније дошло је и до промена навика потрошача што је резултирало смањењем потрошње ове две врсте воћа које не спадају у основне животне намирнице и на неки начин представља луксузну робу. Ово је знатно отежало пословање извозника што је допринело гомилању залиха у хладњачам, па самим тим и паду откупних цена.

Откупна цена малине је у 2022. години, на почетку бербе износила, у зависности од региона, од 450 до 700 динара по килограму, да би на крају она износила од 250 до 300 динара по килограму.

Откупна цена вишње је у 2022. години, на почетку бербе, износила 120 динара по килограму, да би врло брзо пала на 60 динара по килограму, за колико се откупљивала прва класа.

Због тешкоћа у пословању и великих количина ускладиштене робе која није нашла пут до својих купаца (што је за ове две врсте воћа редак случај) угрожен је откуп рода малине и вишње у 2023. години, тако да прелазне залихе у хладњачам према подацима Сектора пољопривредне инспекције Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде износе између 30 и 40 хиљада тона малине и између 10 и 11 хиљада тона вишње. Откупна цена малине ове године, у зависности од квалитета, између 150 и 200 динара по килограму, а вишње између 30 и 50 динара по килограму. Све ово је довело до тога да знатан број произвођача малине и вишње, који су своју робу предали хладњачарима 2022. године, не буде исплаћен, а због недостатка слободног складишног простора угрожен је и овогодишњи откуп.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. ове уредбе прописан је предмет уређења.

Чл. 2. и 3. ове уредбе прописана је ванредна интервентна мера.

Чланом 4. ове уредбе прописан је начин остваривања права на подршку.

Чланом 5. прописана су финансијска средства обезбеђена за спровођење ове уредбе.

Чланом 6. прописано је да надзор над спровођењем ове уредбе врши Министарство, преко пољопривредног инспектора.

Чланом 7. прописано је да министарство израђује извештај о спровођењу ове уредбе и доставља га Влади у року од шест месеци након спровођења ове уредбе, ради информисања.

Чланом 8. прописана је завршна одредба.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ УРЕДБЕ

Средства за спровођење ове уредбе обезбеђена су Законом о буџету

Републике Србије за 2023. годину („Службени гласник РС”, број 138/22), у оквиру Раздела 24 – Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Глава 24.6 – Управа за аграрна плаћања, Програм 0103 – Подстицаји у пољопривреди и руралном развоју, Функција 420 – Пољопривреда, шумарство, лов и риболов, Програмска активност/пројекат 0007 – Правила и мере уређења тржишта, Економска класификација 451 – Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама у износу од 10.000.000 динара.

V. РАЗЛОЗИ ЗА РАНИЈЕ СТУПАЊЕ НА СНАГУ ОВЕ УРЕДБЕ

Ова уредба ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, из разлога што је неопходно ради ефикасног и правовременог спречавања, односно отклањања тржишних поремећаја проузрокованих догађајима и околностима који су довели, односно прете да доведу до поремећаја на тржишту.

Из наведених разлога стекли су се услови за раније ступање на снагу ове уредбе, а у складу са чланом 196. став 4. Устава Републике Србије, према коме закони и други општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања и могу да ступе на снагу раније само ако за то постоје нарочито оправдани разлози, утврђени приликом њиховог доношења.

